

MONSENYOR EDUARD JUNYENT I SUBIRÀ, ARQUEOLEG

Anem perdent els darrers representants d'una generació que ha estat fonamental per a la història de la nostra cultura. Hem perdut ara Monsenyor Eduard Junyent i Subirà, del qual breument glossarem la personalitat com a arqueòleg. Car, sigui'ns permès de dir que el Dr. Junyent fou bàsicament un arqueòleg de sòlida formació acadèmica i de camp que sabé projectar els seus amplis coneixements cap a l'estudi de l'art de l'Alta Edat Mitjana. Contribuí així a formar una especialitat que fins fa pocs anys no ha tingut una individualitat definida.

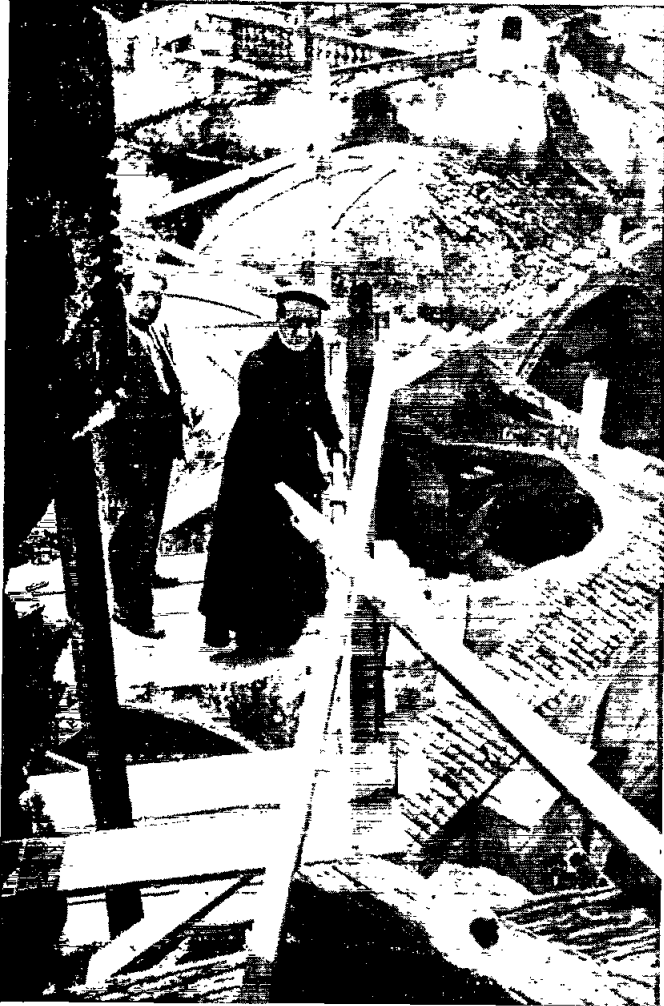
El jove Eduard Junyent va veure néixer el seu interès per l'arqueologia en el moviment que pel coneixement de l'art i de la història de la comarca promovia el Centre Excursionista de Vic i molt especialment, en el grup d'inquiets seminaristes que rodejava la figura llegendària de Mossèn Josep Gudiol, el creador del Museu Diocesà. El 1926, acabats els seus estudis al Seminari de Vic i ordenat sacerdot, Eduard Junyent fou enviat a Roma on, en aquells moments, s'havia fundat l'«Istituto Pontificio di Archeologia Cristiana» per l'augusta iniciativa d'aquell gran admirador de l'Antiguitat que fou el Papa Pius XI. En aquest centre va realitzar estudis especialitzats d'arqueologia paleocristiana fins el 1930, que varen culminar amb una brillant tesi doctoral titulada *Il titolo di San Clemente di Roma*, que va ser publicada a la capital italiana l'any següent. Preparada i llegida a l'«Istituto», aquella era la primera d'una enorme sèrie de tesis doctorals d'eclesiàstics i de laics de tot el món que següeixen acudint a aquell centre de formació i recerca.

Tot era preparat per tal que el jove sacerdot s'encarregués d'una de les càtedres de l'«Istituto», com a inici d'una carrera romana que sens dubte l'hauria portat molt lluny. Però la nostàlgia de les seves terres vigatanes i el problema de la successió de Mossèn Gudiol feren que retornés al seu Vic natal amb la intenció de quedar-s'hi per tota la vida. L'any 1931, en produir-se la mort de Mossèn Gudiol, el Dr. Junyent era nomenat Conservador titular del Museu Diocesà, del qual n'havia esta, en l'interval, Conservador auxiliar. Però el projecte de permanència s'hauria de veure trencat pel trist parèntesi de la Guerra Civil. L'any 1936 pogué passar la frontera i retornar a Roma. Allí, fins el 1941, va ocupar la càtedra d'arquitectura religiosa de l'«Istituto». I el 1941 es planteja de nou el dilema de restar a Roma o retornar a Vic. Com la vegada anterior, va guanyar —i els resultats pel nostre país els veiem ara molt bé— la terra nadiu. En un país

destruït i saquejat la tasca a realitzar era gegantina i en ella i en els camps de les seves especialitats hi esmerçà tots els seus esforços durant trenta cinc anys —la meitat d'una vida— assolint un prestigi internacional que serà comentat per d'altres en aquestes mateixes pàgines. La museística, la història de l'art, la literatura, res de la cultura nostrada l'hi fou estrany i en tots els camps culturals fou figura de promotor i d'especialista. Crec que d'aquesta segona etapa romana ens en queda un testimoni escrit i d'un gran valor pedagògic. Em refereixo a les tres-centes cinquanta pàgines de la seva ploma del llibre *La tumba de San Pedro y las Catacumbas romanas* (Madrid, 1954, pàg. 57-408) que signà amb els doctors E. Kirschbanm i Josep Vives i que, sens dubte, correspon als textos d'algun dels seus cursos a l'«Istituto» de Roma.

Monsenyor Junyent va produir una extensíssima obra com a historiador i com a investigador de l'art romànic i pre-romànic. Voldria subratllar que en aquest segon aspecte la característica fonamental de la seva producció és la utilització dels criteris arqueològics que tan perfectament coneixia. Fa un decenni, en una entrevista, un dels meus col·laboradors l'hi preguntava: *Realment, què us sentiu més arqueòleg o historiador?* I ell contestava: *En els horitzons de treball oberts per a mi de bonhora, i imposats tot seguit per les circumstàncies, he hagut de caminar amb un peu a l'arqueologia i un altre a la història amb idèntic sentit de trobar-m'hi a plaer. La seva atenció als avenços de la historiografia i la seva posició enfront de l'objectivitat de la recerca eren explicades amb les frases següents: *Ambdues (Arqueologia i Història) han obtingut un notable progrés per la prohibit científica amb què s'enfoquen els temes d'estudi; mètodes severs de treball i major inserció en els avenços que es dibuixen en tots els horitzons, degut a una formació més depurada que cada vegada allunya més dels descarriaments individualistes. En ambdós camps cal moure's amb la serenitat del qui principalment constata els fets a la recerca de la seva autèntica expressió, pedres i documents tenen un llenguatge propi que cal desxifrar en les seves valors reals per tal d'aproximar-se a l'autèntica reconstrucció del seu significat. No hi valen prejudicis de mètode, ni obertures d'enfocament sota la pressió d'idees preconcebudes. Els resultats de tota investigació han de fluir naturalment del procés analític, sense extorsions a preferències personals ni decantaments a tendències d'escola* (J. Maresma, a «Informació Arqueològica», n.º 11, 1973).*

Patrocinator de moltes excavacions a la comarca, era el director moral i el conseller tècnic dels qui les portaven a cap. El preocupava molt la presència romana i esperava amb illusió el dia que podríem fer excavacions dintre el solar de la vella Ausa capital, projecte que voldríem tirar endavant per tal de dedicar els resultats a la seva memòria. Els descobriments de les muralles de Folgaroles y El Brull l'ompliren de joia i encoratjà el seu estudi, seguint les excavacions dia a dia. Els dos jaciments eren per a ell la prova que en els moments de perill el poblament de la Plana s'havia refugiat a les terres altes del voltant i el que ara es provarà per la Protohistòria, després es tornaria a produir a començament de l'Edat Mitjana.

El Dr. Junyent, damunt les voltes de la catedral vigatana, en iniciar-se la restauració el 1939

Treballador infatigable, en els darrers temps passava temporades reclos al seu domicili, al veïnatge del Museu —a vegades amb tant o més fred que al carrer—, i allí el trobàvem immers en els seus papers i amb la inquietud de no poder acabar els treballs editorials que tenia encarregats. Quan ja no pogué venir personalment a Ripoll per veure les excavacions en el vell monestir pel qual treballà tant, passàvem a veure'l per sotmetre a la seva interpretació sempre magistral els nostres descobriments en els

treballs del presbiteri. La necròpolis que allí vàrem trobar és probablement contemporània de l'home que el Dr. Junyent admirava més: l'Abat Oliba.

El Dr. Junyent pertanyia a una generació d'eclesiàstics ilustrats —recordem els noms dels doctors Serra-Vilaró, Carreras, Clascar, Anglés, Cardó, Sunyol, Baldelló, Trens, Josep Vives, Sanabre i d'altres— que sapigueren sumar un profund i erudit amor al passat amb les inquietuts per la renovació litúrgica i eclesial. En ells, l'amor a les coses catalanes es compatibilitzava amb uns enormes coneixements de la història general d'Europa, del Cristianisme i de l'Antiguetat Clàssica i amb un amor, que arribava a la tendresa, per la comarca i la ciutat del seu naixement. En el moment de la seva mort, en escriure una necrològica per a la premsa, pensant en el Dr. Junyent i amb els seus companys de generació i en tants mestres com en els últims temps hem perdut, vàrem recordar unes emocionants frases del nostre gran poeta Salvador Espriu: *En escoltar-los, a ells i altres mestres, que se n'han anat o se'n van a poc a poc a l'oblit i l'ombra, he agraït el privilegi d'haver pogut endevinar quines coses magnífiques foren la nostra mar i la petita història de les ciutats de la seva riba, única pàtria que tots hem entès. D'aquí endavant, no ens queda, sembla, sinó perdre'ns, dalt d'un atrotinat i melanconiós gussí, en l'aiguabarreig d'aquells que hom anomena organismes de civilització superior (Primera història d'Esther).*

En el camp de l'Arqueologia, en perdre el Dr. Junyent, hem perdut l'home que probablement va entendre millor l'abast geogràficament i cronològicament universal de les tècniques arqueològiques al servei de l'estudi de totes les civilitzacions del passat. Aquest és un dels punts que creiem que es poden subratllar entre els molts que formen l'herència moral que ens ha deixat.

Eduard Ripoll i Perelló